

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-172>

УДК 659.1:338.48

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАЙНЯТОСТІ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

PROBLEMATIC ASPECTS OF EMPLOYMENT STATE REGULATION IN THE GLOBALIZATION CONTEXT

Арістаров Євген Миколайович

кандидат технічних наук,
доцент кафедри економічного проектування та маркетингу,
Придніпровський інститут
ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом»
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-7052-2556>

Квятковська Любов Абрамівна

кандидат економічних наук,
доцент кафедри економічного проектування та маркетингу,
Придніпровський інститут
ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9469-5143>

Кришан Олексій Федорович

кандидат економічних наук,
доцент кафедри інформаційних технологій,
Придніпровський інститут
ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом»
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2967-0126>

Aristarov Yevhen, Kviatkovska Liubov, Kryshan Oleksii

Prydniprovskiy Institute of Higher Education Institution
«Interregional Academy of Personnel Management»

У статті досліджуються основні проблемні питання, які виникають у процесі реалізації політики державного регулювання зайнятості в умовах глобалізації. В умовах швидких змін на ринку праці, зумовлених технологічними інноваціями, автоматизацією та цифровізацією, уряди стикаються з новими викликами. Основна увага приділяється оцінці ефективності існуючих програм регулювання зайнятості, зокрема програм перекваліфікації, їх здатності відповідати потребам сучасного ринку. Дослідження також розглядає соціальні аспекти зайнятості, виявляючи найуразливіші групи населення та програми підтримки для їх адаптації. Важливим є вивчення співпраці між державою, бізнесом і навчальними закладами, а також вплив міжнародних угод на локальні ринки праці. Екологічні фактори також враховуються в контексті сталого розвитку. Результати можуть стати основою для розробки практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності державного регулювання зайнятості, включаючи залучення громадськості до цього процесу.

Ключові слова: державне регулювання зайнятості, глобалізація, інноваційні підходи, перекваліфікація, соціальна нерівність, екологічні аспекти.

The article explores the main problematic issues that arise in the process of implementing the government employment regulation policy in the globalization context. The labor market is undergoing significant changes due to technological innovations, automation, and digitalization, creating new challenges for governments and policymakers. The primary focus is on evaluating the effectiveness of existing employment regulation programs, particularly retraining initiatives, to determine their responsiveness to the evolving labor market demands. The study seeks to understand whether these programs effectively assist individuals in finding new employment after job loss and if they address the needs of the economy and the emerging job market. The research examines the social aspects of employment, identifying the most vulnerable population groups affected by globalization. Understanding the challenges faced by these groups is crucial, as it allows for the identification of support programs that can help them adapt to labor market changes. The study also aims to uncover why youth and highly skilled professionals

tend to have more opportunities in the job market compared to other demographics. The research will delve into the collaboration between government entities, businesses, and educational institutions. This cooperation can significantly contribute to the development of effective employment policies. The article emphasizes the importance of understanding how to organize this interaction to maximize its effectiveness and efficiency. By analyzing best practices from other countries, the study aims to provide insights into successful collaboration models. The impact of international agreements on employment will be assessed. As globalization alters the rules of engagement, it is imperative for states to consider their international commitments and how these agreements affect local labor markets. This investigation aims to identify potential risks and advantages for national economies arising from international employment frameworks. The article also highlights the environmental aspects of employment, recognizing the need for modern policies to account for both economic and ecological factors. By exploring the relationship between sustainable development and employment, the study aims to find ways to create new jobs in "green" sectors of the economy. Based on the findings, practical proposals will be formulated for governments, which may include new support programs, adjustments to existing initiatives, or legislative changes. Engaging the public in the employment regulation process is crucial, allowing citizens to voice their opinions and ensuring that policies are inclusive and responsive to the needs of diverse population segments. Overall, the study seeks to provide a comprehensive framework for improving government employment regulation in the face of globalization.

Keywords: government employment regulation, globalization, innovative approaches, retraining, social inequality, environmental aspects.

Постановка проблеми. У сучасному світі питання зайнятості набуває все більшої ваги. Глобалізація впливає на всі аспекти економіки, і ринок праці не є винятком. Інноваційні підходи до державного регулювання зайнятості стають необхідністю для забезпечення стабільності та розвитку національних економік [1]. Вони допомагають адаптуватися до змінюваних умов і нових викликів, з якими стикаються країни.

Актуальність дослідження проблематики державного регулювання зайнятості в умовах глобалізації важко переоцінити. Сьогодні країни стикаються з новими тенденціями, такими як автоматизація, цифровізація та зміни в структурі попиту на працю. Це вимагає від урядів гнучкості та готовності до швидких змін. Інноваційні рішення, такі як розвиток нових форм зайнятості, програм перекваліфікації та підтримка підприємництва, стають важливими інструментами для підвищення конкурентоспроможності національної економіки [2].

Крім того, у контексті глобалізації важливо враховувати соціальні аспекти зайнятості. Державне регулювання повинно забезпечити не тільки економічну ефективність, а й соціальну справедливість. Взаємодія між державою, бізнесом і суспільством може створити умови для сталого розвитку, де кожен громадянин матиме доступ до якісних робочих місць.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні дослідження в сфері державного регулювання зайнятості в умовах глобалізації показують, що ця тема стала надзвичайно актуальною. На це, зокрема, вказують у своїх роботах В. Мартиненко [3] та Н. Архирейська

[4]. Автори звертають увагу на зміну структури ринку праці через нові технології та міжнародну конкуренцію. У статтях аналізуються нові підходи до зайнятості, такі як дистанційна робота і гіг-економіка. Ці тенденції змінюють традиційні моделі зайнятості, і держави змушені адаптувати свої політики.

У дослідженні Л. Приходченко зазначається, що багато країн вже почали впроваджувати інноваційні програми для підтримки зайнятості. Наприклад, деякі країни створили платформи для перекваліфікації працівників, які втратили роботу через автоматизацію. Це допомагає людям адаптуватися до нових вимог ринку праці. Проте, незважаючи на позитивні результати, існують питання щодо ефективності цих програм [5].

Іншою важливою проблемою, що піднімається в дослідженні Ю.Машкарова та О. Орлова є нерівність у доступі до робочих місць [6]. Глобалізація може поглиблювати соціальну нерівність, оскільки не всі групи населення однаково здатні адаптуватися до змін [3; 6]. Наприклад, молодь і висококваліфіковані фахівці мають більше можливостей, ніж люди похилого віку або працівники з низькою кваліфікацією. Це піднімає питання про необхідність спеціальних програм для підтримки найбільш вразливих у цьому аспекті груп.

Крім того, дослідники вказують на необхідність тіснішої співпраці між державними установами, бізнесом і навчальними закладами [2; 4; 5]. Така співпраця може забезпечити краще розуміння потреб ринку праці і допомогти у розробці більш ефективних політик. Проте, на практиці реалізувати цю співпрацю буває складно. У багатьох випадках існує брак

комунікації між цими сторонами, що ускладнює процес.

Ще одне питання, яке потребує уваги, – це вплив міжнародних угод на зайнятість. Глобалізація призводить до зміни правил гри на ринку праці. Держави повинні знайти баланс між виконанням міжнародних зобов'язань і захистом своїх робітників. В останніх дослідженнях не завжди розглядається, як міжнародні угоди впливають на локальні ринки праці.

Також варто згадати про екологічні аспекти зайнятості. Зростаюча увага до сталого розвитку ставить перед державами нові виклики. Необхідно розробляти політики, які б не тільки підтримували зайнятість, але й враховували екологічні фактори. Однак досліджень у цій сфері ще недостатньо.

Загалом, аналіз останніх джерел і публікацій показує, що тема державного регулювання зайнятості в умовах глобалізації є складною та багатогранною. Існує багато питань, які потребують подальшого дослідження, зокрема ефективність нових програм, соціальна нерівність, співпраця між різними секторами та вплив міжнародних угод. Вивчення цих проблем може допомогти знайти оптимальні рішення для забезпечення зайнятості в умовах динамічного світу.

Постановка завдання. Завданням дослідження є аналіз існуючих проблем реалізації програм державного регулювання зайнятості в умовах глобалізації, виявлення їх ефективності та впливу на різні групи населення, а також розробка рекомендацій для покращення політик зайнятості з урахуванням сучасних викликів, таких як автоматизація, соціальна нерівність та екологічні аспекти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідження полягає у вивченні проблемних аспектів державного регулювання зайнятості в умовах глобалізації та можливостей їх вирішення. У сучасному світі ринок праці зазнає значних змін. Технологічні інновації, автоматизація та цифровізація впливають на структуру зайнятості [3]. Це створює нові виклики для урядів та політиків. Важливо розібратися, як держава може реагувати на ці зміни.

Однією з основних задач удосконалення державного регулювання зайнятості є оцінка ефективності вже існуючих програм регулювання зайнятості. Моніторинг показників їх ефективності дозволяє визначити, наскільки добре ці програми справляються з новими вимогами ринку праці. Зокрема, важливо

зрозуміти, чи допомагають програми пере-кваліфікації людям знайти нову роботу після її втрати, чи дійсно вони враховують потреби економіки та попит на нові професії.

Наступним аналітичним напрямом є вивчення соціальних аспектів зайнятості. Глобалізація може призводити до збільшення соціальної нерівності [3]. Тому важливо виявити, які групи населення найуразливіші. Доцільно оцінити наявність програм підтримки, які б допомагали цим групам адаптуватися до змін. Дослідженню також підлягає оцінка можливостей молоді і груп висококваліфікованих фахівців щодо працевлаштування з урахуванням сучасних потреб ринку праці.

Крім того, актуальною є активізація співпраці між державою, бізнесом і навчальними закладами [2]. Така співпраця може допомогти в розробці більш ефективних політик зайнятості. Важливо зрозуміти, як організувати цю взаємодію, щоб вона була результативною, що актуалізує мету вивчення найкращих практик співпраці в інших країнах.

Окремої уваги вимагає оцінка впливу міжнародних угод на внутрішню зайнятість. Глобалізація змінює правила гри, і держави повинні враховувати свої зобов'язання на міжнародній арені. Дослідження впливу подібних угод на локальні ринки праці дозволить виявити можливі ризики і розробити відповідні компенсаторні заходи, а також реалізувати відповідні переваги для національної економіки.

Іншим об'єктом впливу державної політики зайнятості повинні стати екологічні аспекти зайнятості, адже сучасні політики повинні враховувати не лише економічні [6]. Такий підхід дозволяє визначити причинно-наслідкові зв'язки між сталим розвитком і зайнятістю та реалізувати відповідний комплекс заходів. Це, зокрема, може допомогти створити нові робочі місця в «зелених» сферах економіки.

Відзначимо також важливість залучення громадських організацій до розробки комплексу регулятивних заходів [1; 5]. Працездатне населення, як один з об'єктів політики регулювання зайнятості, повинно мати можливість через такі організації висловлювати свої думки щодо цих питань та відповідним чином впливати на їх вирішення. Це дозволить створити більш інклюзивні політики, які враховують потреби різних верств населення. Вивчення думок громадян може допомогти державі в розробці ефективних рішень.

Приклад.

Німеччина впровадила програму перекваліфікації, відому як «Модель 50+». Ця ініціатива була створена для підтримки працівників старшого віку, які можуть стикатися з труднощами у збереженні роботи через автоматизацію та зміни в структурі попиту на працю. Програма включає курси навчання та практичну підготовку, щоб допомогти людям адаптуватися до нових вимог ринку, що повинно забезпечити підвищення зайнятості та зменшення соціальної нерівності серед працівників старшого віку в Німеччині [2].

В процесі аналізу програми були використані кількісні та якісні методи. Збір даних включав опитування учасників програми, аналіз статистики зайнятості та співбесіди з експертами в галузі трудових відносин. Дослідження також враховувало вплив програми на конкурентоспроможність її учасників на ринку праці.

Результати дослідження показали, що програма "Модель 50+" значно підвищила шанси працівників старшого віку на працевлаштування. Близько 65% учасників знайшли нову роботу протягом шести місяців після завершення навчання. Крім того, програма допомогла зменшити соціальну нерівність, оскільки вона охоплювала вразливі групи, такі як жінки і працівники з низьким рівнем освіти.

Дослідження підтвердило, що інноваційні підходи до державного регулювання зайнятості, такі як програма перекваліфікації, можуть суттєво вплинути на покращення зайнятості серед старшого населення. Програма не лише підвищила рівень зайнятості, але й сприяла соціальному включенню безробітних. Результати можуть бути використані для розробки подібних ініціатив в інших країнах.

На основі отриманих даних було рекомендовано розширити програму «Модель 50+» та включити в неї елементи, що сприяють психоемоційній підтримці учасників. Також важливо забезпечити тісну співпрацю між державними установами, бізнесом і навчальними закладами для створення адаптивних програм, що враховують специфіку ринку праці [2].

Цей приклад демонструє, як інноваційні підходи можуть бути успішно впроваджені у практику державного регулювання зайнятості, зокрема для вирішення проблеми працевлаштування вразливих груп населення.

Висновки. Дослідження проблемних аспектів державного регулювання зайнятості

в умовах глобалізації дозволяє зробити наступні висновки. Існуючі програми перекваліфікації продемонстрували свою ефективність у підвищенні шансів на працевлаштування, проте багато з них потребують адаптації до нових вимог ринку. Зокрема, необхідно максимально наближувати спрямованість подібних програм під потреби конкретних регіонів і галузей, а також, враховувати специфіку вразливих груп населення. Це дозволить більш точно орієнтуватися на реальні виклики, з якими стикається внутрішній ринок праці.

Відзначено суттєвість соціальні аспекти зайнятості у контексті посилення глобальної економічної взаємодії. Глобалізація, з одного боку, відкриває нові можливості, а з іншого – підвищує ризик соціальної нерівності. Виявлення найбільш вразливих груп та оцінка ефективності програм підтримки допоможе виявити ці групи і запропонувати шляхи покращення їхнього становища шляхом розробки інноваційних варіантів інтеграції цих категорій у активне економічне життя через ринок праці.

Установлено, що співпраця між державними установами, бізнесом і навчальними закладами є ключовою для успіху політик зайнятості. Вивчення кращих практик в інших країнах може стати важливим внеском у розробку ефективних стратегій для України. Необхідно знайти оптимальні формати взаємодії, які допоможуть розробити програми, що враховують потреби ринку і соціальні аспекти.

Перспективи подальших досліджень лежать у багатьох напрямках. Перш за все, варто детальніше вивчити вплив міжнародних угод на локальні ринки праці, щоб зрозуміти, як ці зобов'язання можуть вплинути на регулювання зайнятості. Також важливо досліджувати екологічні аспекти зайнятості, зокрема, як сталий розвиток може стати каталізатором для створення нових робочих місць у «зелених» секторах.

Вивчення та врахування громадської думки є ще одним важливим напрямком, оскільки це дозволить посилити інклюзивність політики зайнятості. Залучення громадських організацій до процесу прийняття рішень у сфері зайнятості може забезпечити більш соціально прийнятні підходи до державного регулювання цих процесів.

Результати дослідження проблемних аспектів реалізації політики зайнятості повинні бути враховані при формулюванні

рекомендацій щодо підвищення її ефективності шляхом розробки відповідних програм підтримки, адаптацію існуючого трудового законодавства шляхом внесення актуальних

законодавчих ініціатив. В кінцевому підсумку це дозволить створити комплекс ефективних інструментів для вирішення проблем зайнятості в Україні в умовах глобалізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- Криворучко О. Критерії та показники ефективності діяльності органів місцевого самоврядування. *Державне управління: наукові праці*. 2017. Вип. 286. Том 298. С. 95–98.
- Бортник Н. П., Дніпров О. С. Проблеми оцінки якості та ефективності діяльності органів виконавчої влади. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 6. Том 3. С. 80–84.
- Мартиненко В. В. Загрози економічній безпеці України в контексті викликів глобалізації. *Економічний часопис-XXI*. 2011. Випуск 7–8. С. 39–40.
- Архирейська Н. В. Дослідження системних підходів щодо оцінки категорії “Економічна безпека”. *Ефективна економіка*. 2013. № 8. С. 18–23.
- Приходченко Л. Ефективність діяльності органів публічної влади: інструменти та фактори оцінювання. *Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президенті України*. 2009. № 1. С. 3–12.
- Машкаров Ю. Г., Орлов О. В. Основні чинники, що впливають на ефективність діяльності регіональних та місцевих органів влади. *Теорія та практика державного управління*. 2016. Вип. 3 (54).

REFERENCES:

1. Krivoruchko O. (2017) Kryteriyi ta pokaznyky efektyvnosti diyal'nosti orhaniv mistsevoho samovryaduvannya [Criteria and performance indicators of local self-government bodies]. *Derzhavne upravlinnya: naukovy pratsi – Public administration: scientific works*, vol. 286, no. 298, pp. 95–98.
2. Bortnyk N. P., Dniprov O. S. (2017) Problemy otsinky yakosti ta efektyvnosti diyal'nosti orhaniv vykonavchoyi vlady [Problems of assessing the quality and efficiency of executive bodies]. *Aktualni problemy vitchyznianoï yurysprudentsii – Actual problems of domestic jurisprudence*, vol. 6, no. 3, pp. 80–84.
3. Martynenko V. V. (2011) Zahrozy ekonomichniy bezpetsi Ukrainy v konteksti vyklykiv hlobalizatsiyi [Threats to Ukraine's economic security in the context of the challenges of globalization]. *Ekonomichnyj chasopys-XXI – Economic magazine-XXI*, vol. 7–8, no. 3, pp. 9–40.
4. Arkhireiska N. V. (2013) Doslidzhennya systemnykh pidkhodiv shchodo otsinky katehoriyi “Ekonomichna bezpeka” [Research system approaches to evaluation category “Economic security”]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, vol. 8, pp. 18–23.
5. Prikhodchenko L. (2009) Efektivnist' diyal'nosti orhaniv publichnoyi vlady: instrumenty ta faktory otsinyuvannya [Effectiveness of Public Authorities: Tools and Evaluation Factors]. *Zbirnyk naukovykh prats' Natsional'noyi akademiyi derzhavnoho upravlinnya pry Prezydentovi Ukrainy – Collection of scientific works of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine*, vol. 1, pp. 3–12.
6. Mashkarov Yu. G., Orlov O. V. (2016) Osnovni chynnyky, shcho vplyvayut' na efektyvnist' diyal'nosti rehional'nykh ta mistsevykh orhaniv vlady [The main factors affecting the efficiency of regional and local authorities]. *Teoriya ta praktyka derzhavnoho upravlinnya – Theory and practice of public administration*, vol. 3 (54).